عصبانیت غربی‌های از بازدید رهبری از نمایشگاه کتاب

رهبر معظم انقلاب همواره از کتاب به عنوان یکی از ارکان پیشرفت کشور یاد می‌کند و حضور همیشگی ایشان در نمایشگاه کتاب، تاکیدی بر این موضوع است. حضور رهبری در نمایشگاه کتاب، جلوه‌های خاصی نیز دارد و از سوی دشمنان کشور هم به دقت رصد می‌شود. به طور مثال رهبری با در دست گرفتن کتاب «تل آویو سقوط کرد» در سی‌وپنجمین نمایشگاه کتاب، باعث عصبانی شدن رژیم صهیونیستی و حامیان او، به‌ویژه آمریکایی‌ها شده است.

جیسون براد سکی، رئیس شورای سیاست‌گذاری «اتحاد علیه ایران هسته‌ای» در شبکه ایکس در دست گرفتن این کتاب توسط رهبر انقلاب را تحلیل کرده و این نشان از آن دارد که کوچک‌ترین حرکات رهبری نیز حساب شده و با معانی خاص انجام می‌شود تا خواب دشمنان ایران را برآشوبد. این رمان عربی برای دومین بار بود که توسط رهبر انقلاب در دست گرفته می‌شد. ایشان سال گذشته نیز نسخه عربی این کتاب را در نمایشگاه سی و چهارم در دست گرفتند که همان زمان نیز واکنش دوستان و دشمنان مردم فلسطین را برانگیخت. نسخه ترجمه شده این رمان که توسط نویسنده جوان لبنانی، سمیه علی‌هاشم نوشته شده و توسط سعیده‌سادات حسینی ترجمه شده؛ داستان چند جوان فلسطینی و لبنانی و همچنین پیرمردان مقاومت ساکن بیروت را روایت می‌کند که در طول سال‌ها جهاد نظامی، اقتصادی و فرهنگی در مقاومت در برابر رژیم صهیونیستی نقش داشته‌اند.

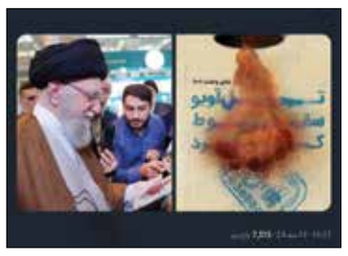

آمارهای نمایشگاه سی و پنجم کتاب خبر می‌دهد

سقوط انتشار شعر فارسی

آرش شفاعی
گروه فرهنگ و هنر

سی‌وپنجمین نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران در حالی امروز به کار خود پایان می‌دهد که استقبال از این نمایشگاه در روزهای پایانی، نشان داد کتاب و مطالعه همچنان در میان قشر زیادی از مردم مورد توجه است و با وجود گرانی محسوس و فوق‌العاده کتاب نسبت به نمایشگاه قبل، میزان خرید کتاب همچنان قابل توجه است. در این میان به نظر می‌رسد میزان استقبال از کتاب‌های شعر نسبت به دوره‌های قبل، افت داشته است. این افت فقط از میزان استقبال علاقه‌مندان و اظهارات ناشران مشخص نیست، بلکه به نظر می‌رسد انتشار کتاب‌های شعر نسبت به دوره‌های قبل نیز کاهش داشته است. در سال‌های اخیر توجه مسئولان عالی‌رتبه کشور به خصوص رهبر معظم انقلاب اسلامی که شعر و توجه‌دادن مردم و مسئولان به نقش بی‌نظیر هنر در فرهنگ و تمدن ایرانی و اسلامی، باعث شده است بسیاری از دست‌اندرکاران حداقل در سطح صحبت و وعده قول اختصاص بودجه و امکانات لازم را برای شعر که رهبر انقلاب از آن به عنوان «ثروت ملی» نام برده‌اند، بدهند. تلاش‌هایی هم برای برجسته‌کردن و توجه‌دادن عموم مردم به شعر به‌خصوص شعر معاصر صورت گرفته که نباید از آنها غفلت کرد. برنامه‌های تولیدی صداوسیما که پای شاعران را به برنامه‌های پربیننده‌ای همچون «سرزمین شعر» باز کرد، انتصاب دستیار ویژه شعر و زیر ارشاد و رفتن گزیده‌ای از شعر شاعران معاصر روی بیلبوردهای شهری اقداماتی است که هر کدام در جای خود توانسته توجه بخشی از مردم را به شعر جلب کند اما به نظر می‌رسد باید بیشتر و برنامه‌ریزی شده‌تر در این زمینه حرکت کرد.

زنگ خطر آمارها

آمارهای موسسه خانه کتاب و ادبیات ایران نشان می‌دهد در نمایشگاه امسال بیش از ۲۰۰۰ عنوان کتاب در حوزه شعر بزرگسال وجود داشته که زمان انتشار آنها در یک سال اخیر بوده است. از این میان بیش از ۱۵۰۰ نسخه چاپ اول بوده است؛ البته باید توجه داشت که این آمار به معنای انتشار بیش از ۲۰۰۰ مجموعه شعر از شاعران فعال امروز در عرصه ادبیات نیست؛ چراکه این آمار شامل برخی کتاب‌ها درباره شعر و گزیده‌هایی از چندین شاعر معاصر هم می‌شود؛ ضمن این‌که در موارد زیادی با کتاب‌های تکراری روبه‌رو هستیم. مثلا مجموعه‌های شعر فروغ فرخزاد را چندین ناشر با طرح جلدهای مختلف منتشر کرده‌اند که اگرچه همه این مجموعه‌ها، کتاب چاپ اول محسوب می‌شود اما کتاب جدیدی نیست. در حوزه ادبیات در فاصله اول فروردین ۱۴۰۲ تا اول اردیبهشت ۱۴۰۳، در مجموع ۱۳ هزار و ۳۸۶ عنوان کتاب تألیفی به چاپ رسیده که ۳۳۵۴ عنوان آن چاپ اول بوده است. در این فاصله شمارگان کتاب‌های ادبی هشت میلیون و ۲۸۲ هزار و ۷۱۱ نسخه بوده و میانگین قیمت کتاب ادبی نیز در این یک سال بیش از ۱۱۱ هزار تومان بوده است. اگر این میزان را با مدت‌زمان مشابه در سال قبل مقایسه کنیم، متوجه می‌شویم که در تعداد عناوین کتاب‌های ادبی تألیفی که البته شامل کتاب‌های شعر و داستان است، شاهد افت بوده‌ایم ولی شمارگان و قیمت کتاب ادبی افزایش یافته؛ چراکه این عناوین در این مدت ۱۵ هزار و ۳۵۱ نسخه بوده است، شمارگان کتاب‌های ادبی ۱۰ میلیون و ۲۰۹ هزار نسخه بوده و میانگین قیمت کتاب‌های ادبی نیز حدود ۷۵ هزار تومان بوده است.

غیبت ناشران تخصصی شعر

در دهه‌های ۷۰، ۸۰ و ابتدای دهه ۹۰، رشد استقبال از کتاب‌های شعر باعث شده بود که گروهی از ناشران که خود شاعر هم بودند، به سمت انتشار کتاب‌های شعر متمایل شوند و چندین ناشر اختصاصی شعر در این دوران تأسیس شد. این روند با رویکرد جدی انتشارات فصل پنجم به سمت نشر اختصاصی شعر آغاز شد و در نمایشگاه امسال چند ناشر تخصصی شعر حضور داشتند، ناشرانی مانند نشر شانی، نشر نزدیک‌تر، نشر ایهام، انتشارات آثار برتر، نشر ناهونته، نشر دالاهو و ناشرانی چون آنیما و واج هم در نمایشگاه حضور نداشتند. البته در کنار این ناشران، ناشران دیگری هم هستند که در کنار کتاب‌های حوزه‌های دیگر، همچنان شعر هم منتشر می‌کنند؛ مانند شهرستان ادب، نگاه، مروارید، چشمه، هزاره قنوس، آرادمان، سرزمین اهورایی و... ناشران اختصاصی شعر، در ابتدا گزیده‌کار بودند و نسبت به انتشار کتاب‌های خود حساسیت داشتند اما اندک اندک با زیادشدن ناشران تخصصی و افت استقبال از کتاب‌های شعر، پدیده جدیدی در این حوزه به وجود آمد که به شعر آسیب جدی زد. این پدیده، انتشار کتاب به شرط پذیرش ریسک سرمایه‌گذاری بود. به این ترتیب ناشران، کتاب‌های شاعران را با دریافت مبلغی می‌پذیرفتند. این کتاب‌ها که معمولا در شمارگان‌های محدود و توزیع اندک منتشر می‌شود، اغلب از نظر کیفیت ادبی، دچار ضعف‌های آشکار است. در شعرهای کلاسیک این‌گونه شاعران که با واریز کردن پول به حساب ناشران، صاحب مجموعه شده‌اند، ضعف‌های آشکار وزن و قافیه دیده می‌شود و شعرهای سپیدشان هم در حقیقت نثرهای معمولی ادبی است که به صورت پلکانی نوشته شده است. رواج این پدیده، باعث شد مخاطبان نیز نسبت به خیلی از کتاب‌های شعر و ناشرانی که نسبت به آنها اعتماد داشتند، اشتیاق خود را از دست بدهند.

کتاب شعر یا کارت ویزیت

مجید صالحی خود از ترانه‌سرایان و شاعران نامدار است که با تأسیس نشر شانی، چندین سال است در حوزه انتشار آثار شعر و ترانه فعال است. او در گفت‌وگویی با خبرنگار ما با اشاره به این‌که هنوز کتاب شعر مورد توجه و احترام مردم است، می‌گوید: مردم هنوز شعر را دوست دارند و شعر هنوز ظرفیت زیادی برای چذب مخاطب دارد. هنوز هم شاعرانی هستند که در نمایشگاه کتاب، مردم برای امضای کتاب‌شان صف می‌کشند، شاعرانی مثل حمیدرضا برقعی، فاضل نظری و حامد عسکری هروقت جشن امضای کتاب بگذارند، نمایشگاه شلوغ می‌شود و این نشان می‌دهد، شعر ظرفیت جذب مخاطب دارد. وی در ادامه می‌افزاید: قبول دارم که هم شاعر و هم ناشر در حوزه شعر زیاد شده اما ناشرانی به شعر آسیب زده و می‌زنند که فقط با گرفتن دو تا سه میلیون تومان و بدون کارشناسی آثار ادبی، اشعار ضعیف شاعران را منتشر می‌کنند و سطح کتاب شعر را تا حد کارت ویزیت پایین آورده اند. از صالحی می‌پرسیم که آیا نشر خود شما، برای قبول انتشار کتاب‌های شعر، کارشناسی ادبی دارد و او می‌گوید: ما در حوزه‌های مختلف، از شاعران شناخته‌شده هر حوزه خواسته‌ایم به‌عنوان کارشناس با ما همکاری کنند و در حال حاضر در زمینه شعر سپید علیرضا قاسمیان‌خمسه، در زمینه شعر کلاسیک امیررضا معروفی، در زمینه ترانه حمید ناصحی و در زمینه ترجمه شعر شراره معصومی به‌عنوان کارشناس و دبیر حوزه‌های مختلف همکاری دارند و همه آثار را کارشناسی می‌کنند و اگر کتابی ارزش ادبی لازم را نداشت، منتشر نمی‌کنیم. ما به هیچ‌وجه اثری را با دریافت پول از شاعر منتشر نمی‌کنیم بلکه دبیرهای حوزه‌های مختلف ما در صفحات‌شان فراخوان منتشر می‌کنند و شاعرانی که در این حوزه‌ها آثار آماده چاپ دارند، شعرهای‌شان را برای‌مان می‌فرستند و کتاب‌هایی که ارزش ادبی لازم را داشته باشند، منتشر می‌کنیم.

برنامه‌های تولیدی صداوسیما که پای شاعران را به رسانه ملی باز کرد در جای خود توانسته توجه بخشی از مردم را به شعر جلب کند اما به نظر می‌رسد باید با برنامه‌ریزی در این زمینه حرکت کرد

غزل همچنان در صف اول

بهزاد نجفی، مدیر مسئول نشر ایهام است که چند سالی است به‌صورت جدی وارد حوزه ادبیات شده است و تعداد قابل‌توجهی از مجموعه شعرهای این انتشارات توانسته در جشنواره و جوایز ادبی برگزیده شود. او نیز معتقد است شعر همچنان در میان مردم و به‌ویژه نسل جوان مورد توجه است و البته می‌گوید سیاست ما در این نشر این است که حتی اگر کتاب شعر خریدار نداشت، شعر خوب را منتشر کنیم چراکه این را یک وظیفه تاریخی و مهم برای خود می‌دانیم. نجفی به خبرنگار ما می‌گوید: شعر همچنان مشتریان زیادی دارد از جمله خیلی کسانی که به غرفه مامی آیند و به دنبال کتاب‌های شعر خوب هستند، یا دوستدار واقعی وجدی شعرند یا خودشان شعر می‌نویسند. استقبال از شعر میان جوانان بسیار چشمگیر است ولی افراد مسن‌تر کمتر به دنبال کتاب‌های شعر امروزند. وی با تأکید بر این‌که غزل همچنان بیشترین دوستدار را میان علاقه‌مندان به شعر دارد، درباره روند انتشار کتاب در نشر ایهام می‌گوید: همه کتاب‌هایی که منتشر می‌کنیم، کارشناسی می‌شود. روند بررسی کارشناسی کتاب‌ها بین ۱۰ روز تا دو هفته طول می‌کشد و اگر کتابی نتواند امتیازهای لازم را کسب کند، به هیچ‌وجه آن را چاپ نمی‌کنیم و شاهد مدعای ما هم این است که طی چهار سال، ۴۰ کتاب نشر ما در جایزه‌های ادبی و جوایز مختلف برگزیده یا نامزد شده‌اند.

حمایت ارشاد ضعیف است

نجفی با اشاره به سابقه و جایگاه بی‌مانند شعر در فرهنگ و هنر ایران، می‌گوید: همه دنیا ایران را به‌دلیل شعر می‌شناسند اما متأسفانه وضعیت نشر شعر در ایران به شکلی درآمده است که ناشران برای پول، حاضر می‌شوند کتاب ضعیف منتشر کنند. به نظر او، دلیل اصلی این وضعیت، حمایت ضعیف وزارت ارشاد از شعر است. او در توضیح این امر می‌گوید: همان‌طور که گفتم انتشارات ما در بسیاری از جشنواره‌های ادبی، برگزیده و نامزد داشته است اما در مجموع از دو یا سه کتاب ما تعداد بسیار اندکی کتاب خریده‌اند که مبلغ آن حدود پنج میلیون تومان است اما ناشرانی هستند که ارشاد بیش از ۹۰۰ میلیون تومان از آنها کتاب خریده است. در سال‌های اخیر کاغذ آزاد به‌شدت گران شده و به بندی یک میلیون و ۴۰۰ هزار تومان رسیده است درحالی که تا به حال ما یک بند کاغذ دولتی به قیمت ۲۵۰ هزارتومان دریافت نکرده‌ایم. تا وقتی حمایت ارشاد به این شکل فقط شامل ناشران خاص می‌شود و حمایت، معرفی و سهمیه کاغذ نصیب ناشران ادبی واقعی و فعال نمی‌شود، نمی‌توان به بهبود وضعیت ناشران ادبی و بخصوص ناشران خاص امید داشت.

برش

نمایشگاه تخصصی شعر برگزار کنید

مجید صالحی، شاعر و مدیر نشر شانی با ارائه پیشنهادی درباره برگزاری نمایشگاه تخصصی کتاب‌های ادبی و بخصوص شعر می‌گوید: وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی که می‌خواهد از ادبیات و شعر به صورت ویژه حمایت کند، می‌تواند با برگزاری چنین نمایشگاه‌هایی به ناشرانی که در حوزه شعر و ادبیات فعالیت می‌کنند، فرصتی ویژه‌تر برای ارائه آثارشان به مخاطبان بدهد و مخاطبانی که شعر دوست دارند، در چنین نمایشگاهی می‌توانند با فراغ بال بیشتر کتاب‌های شعر را ببینند، با شاعران صحبت کنند و به انتخاب بهتری برسند. مدیرمسئول نشر شانی، حمایت وزارت ارشاد از آثار ادبی و بخصوص حوزه شعر را کافی نمی‌داند و می‌گوید: وزارت ارشاد خود باید کارشناسی تخصصی در حوزه ادبیات و شعر داشته باشد و براساس نمرات کارشناسی از ناشران حمایت کند. اگر حمایت وزارت ارشاد برمبنای نظرات و نمرات کارشناسی باشد، ناشری که کتاب‌های ارزشمند، بدون کپی کاری و دارای ارزش ادبی منتشر کرده است، نمره بالا می‌گیرد و ناشری هم که ناشر بازاری است و فقط برمبنای پول کتاب چاپ می‌کند، نمره کمی خواهد گرفت و در آن زمان است که وزارت ارشاد می‌تواند حمایت‌های خود را هدفمند و اعلام کند ناشری که نمره بالایی گرفته است، سهمیه کاغذ دریافت خواهد کرد، تعداد بیشتری از کتاب‌هایش خریداری خواهد شد و امکانات تبلیغی وزارت ارشاد بیشتر در خدمتش خواهد بود. در این صورت ناشر واقعی و غیربازاری می‌تواند سرپا بایستد و به انتشار بهتر و بیشتر کتاب‌های ارزشمند بپردازد.

جام جم
ادبیات
LITERATURE
۱۱
شنبه ۲۹ اردیبهشت ۱۴۰۳ شماره ۶۷۶۸

رویداد

فروش نمایشگاه کتاب به ۳۵۰ میلیارد تومان رسید

علی رمضانی، قائم‌مقام و سخنگوی سی‌وپنجمین نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران گفت: تا پایان روز هشتم مجموعا ۳۵۰ میلیارد فروش را در نمایشگاه کتاب تجربه کرده‌ایم. وی در نشست خبری عصر پنجشنه خود گفت: در نظرسنجی‌ها از مخاطبان نمایشگاه درباره نظافت محیط سؤال شده است که ۸۱ درصد از مردم نسبت به آن رضایت داشتند. افزایش برنامه‌های تفریحی، گسترش آب‌سردکن‌ها در محوطه داخلی شبستان و درنظرگرفتن امکانات رفاهی برای مسافران ازجمله درخواست‌های مخاطبان از مجموعه نمایشگاه‌ها بوده است. وی گفت: پراکندگی و فاصله سالن‌ها از یکدیگر، کوتاه بودن ساعات بازدید در روزهای تعطیل، تهویه نامناسب و گرمی هوا نیز ازجمله نقاط ضعفی بود که مخاطبان از آن یاد کردند. همچنین نظم در برگزاری نمایشگاه کتاب، اجرای برنامه‌های رسانه‌ای و جامعیت موضوعی کتاب‌ها و ناشران ازجمله نقاط قوت نمایشگاه بود که توسط مخاطبان از آن یاد شد و مردم در بخش حضوری در روز هشتم، نمره ۷۳ را به نمایشگاه دادند.

نشست

«سرهنگی» پدر ادبیات پایداری ایران است

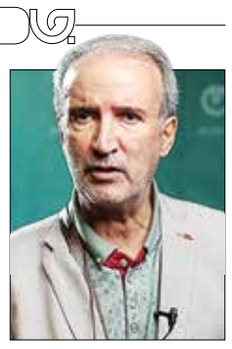

گلعلی بابایی در مراسم تکریم مرتضی سرهنگی، نویسنده و پژوهشگر ادبیات پایداری در کوشک سی و پنجمین نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران گفت: سال‌های پس از جنگ که همه در بهت و حیرت بودند جایی که عقلانیت به خرج داد، دفتر ادبیات و هنر مقاومت بود.

سرهنگی درباره کتاب «نامزد گلوله‌ها» (روایت زندگی حاج قاسم سلیمانی) که به تازگی چاپ چهلم خود را رد کرده است گفت: ما پیش از این حدود ۶۰ صفحه درباره حاج قاسم نوشته بودیم و بعد دیدیم که این روایات مستند نیست و بعضاً صحت ندارد، به همین دلیل به «قنات ملک» محل تولد حاج قاسم رفتیم و با دوستان و آشنایان ایشان به گفت‌وگو پرداختیم. این کتاب از صبح تولد حاج قاسم در قنات ملک شروع می‌شود و تا ساعت یک و ۲۰ دقیقه در فرودگاه بغداد ادامه می‌یابد. ما در این کتاب با یک متن ادبی مواجه هستیم که این امر به درک مطلب کمک می‌کند. حاج قاسم شخصیت دلپذیری داشت و باید درباره ایشان دلپذیر می‌نوشتیم. سرهنگی این کتاب را یک اثر مشارکتی دانست که با همکاری محبوبه میرزایی و محمدعلی آقامیرزایی تدوین شده است.

قاب

صف مردمی برای کتاب

کسانی که روز پنجشنبه عصر در نمایشگاه کتاب حاضر بودند، شاهد شلوغی بیش از حد غرفه سوره مهر و صف طولانی دوستداران کتاب بودند که تا بالای پله‌های طبقه دوم شبستان کشیده شده بود. این صف، برای جشن امضای کتاب «آبنبات لیمویی» پنجمین جلد از مجموعه «آبنبات‌ها» بود. نویسنده این کتاب، مهرداد صدقی با حضور در غرفه سوره مهر، جشن امضای تازه‌ترین و آخرین آبنباب خود را با نام آبنبات لیمویی برگزار کرد. حضور بی‌شمار علاقه‌مندان و طرفداران صدقی و مجموعه آبنبات‌ها سبب شد این مراسم بیش از سه ساعت به طول بینجامد. صف هواداران آبنبات‌ها، از زن و مرد گرفته تا کودک، نوجوان و جوان با در دست داشتن کتاب آبنبات لیمویی از مهرداد صدقی، خالق شخصیت محسن و خانواده پرماجرایش امضا و عکس یادگاری گرفتند.

کیوآرکد را اسکن کنید